עין משפט נר מצוה

מסורת הש"ס

שביטולה של תורה. כגון שמבטל תורה להוצאת המת ולהכנסת כלה זהו יסודה כלומר מקבל שכר כאילו ישב ומייסדה ועוסק בה שנאמר אשר שברת ולא אמר ליה בלשון כעס שמע מינה הסכימה עמו דעת השכינה כשביטל תורה ושיבח כיון דנתכוין לטובה י) : פקפס. שלא ישל לתלמיד גירסתו : רק. מיעוט הוא : נוצרה בארבעים. צורת הולד נוצרת לארבעים יום במסכת נדה (דף ל.) : מתני' על פתח הבית. אצל פתח ההיכל בכניסתו (א) ולא היו מניחים אותו שם אלא להראות שמעלין בקדש דהכשין מניחו על של שיש ומיד נושאו בהיכל ומסדרו על של זהב תורה אור של משה ועל של זהב ביציאתו עד שיוקטרו בזיכין כדקתני לקמן יא) :

שביטולה של תורה זהו יסודה דכתיב אשר שברת אמר לו הקב"ה למשה יישר כחך ששברת, ואמר ~~ריש לקיש~~ תלמיד חכם שסרח אין מבזין אותו בפרהסיא שנאמר וכשלת היום וכשל גם נביא עמך לילה כסהו כלילה, ואמר ריש לקיש כל א) המשכח דבר אחד מתלמודו עובר בלאו שנאמר השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים וכדר' אבין אמר ר' אילעא דאמר רבי אבין אמר ר' אילעא כל מקום שנאמר השמר, פן, ואל אינו אלא לא תעשה רבינא אמר ג) השמר ופן (שני לאוין נינהו) רב נחמן בר יצחק אמר בשלשה לאוין שנאמר השמר לך ושמור נפשך מאוד פן תשכח את הדברים יכול אפי' מחמת אונסו ת"ל ופן יסורו מלבבך במסירם מלבו הכתוב מדבר, רבי דוסתאי בר' ינאי אמר יכול אפילו תקפה עליו משנתו ת"ל רק ר' יוחנן ור' אלעזר דאמרי תרוייהו תורה ניתנה בארבעים ונשמה נוצרה בארבעים כל המשמר תורתו נשמתו משתמרת וכל שאינו משמר את התורה אין נשמתו משתמרת תנא דבי רבי ישמעאל משל לאדם שמסר צפור דרור לעבדו אמר כמדומה אתה שאם אתה מאבדה שאני נוטל ממך איסר בדמיה, נשמתך אני נוטל ממך:

מתני' שני שלחנות היו באולם מבפנים על פתח הבית אחד של שייש ואחד של זהב על של שייש נותנים לחם הפנים בכניסתו ועל של זהב ביציאתו שמעלין בקודש ולא מורידין, ואחד של זהב מבפנים שעליו לחם הפנים תמיד, וארבעה כהנים נכנסין שנים בידם שני סדרים ושנים בידם שני בזיכין, וארבעה מקדימין לפניהם שנים ליטול שני סדרים ושנים ליטול שני בזיכין, המכניסים עומדים בצפון ופניהם לדרום המוציאין עומדים בדרום ופניהם ג) בצפון אלו מושכין ואלו מניחין וטפחו של זה ד) כנגד טפחו של זה שנאמר לפני תמיד ר' יוסי אומר אפי' אלו נוטלין ואלו מניחין אף ה) היא היתה תמיד, ו) יצאו ונתנום על שלחן הזהב שהיה באולם הקטירו הבזיכין ז) והחלות מתחלקות לכהנים, חל יום כיפורים להיות בשבת החלות מתחלקות לערב, חל להיות בערב שבת שעיר של יום הכפורים נאכל לערב והבבליים אוכלין אותו כשהוא חי מפני שדעתן יפה:

גמ' א) תניא רבי יוסי אומר אפי' סילק את הישנה שחרית וסידר את החדשה ערבית אין בכך כלום, אלא מה אני מקיים לפני תמיד שלא ילין שלחן בלא לחם א"ר אמי מדבריו של ר' יוסי נלמוד אפילו לא שנה אדם אלא פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית קיים מצות לא ימוש (את) ספר התורה הזה מפיך אמר רבי יוחנן משום ר"ש בן יוחי ב) אפי' לא קרא אדם אלא קרית שמע שחרית וערבית קיים לא ימוש ודבר זה אסור לאומרו בפני עמי הארץ ורבא אמר מצוה לאומרו בפני עמי הארץ ג) שאל בן דמה בן אחותו של ר' ישמעאל את ר' ישמעאל כגון אני שלמדתי כל התורה כולה מהו ללמוד חכמת יונית קרא עליו המקרא הזה לא ימוש ספר התורה הזה מפיך והגית בו יומם ולילה צא ובדוק שעה שאינה לא מן היום ולא מן הלילה ולמוד בה חכמת יונית ופליגא דר' שמואל בר נחמני דאמר ר' שמואל בר נחמני א"ר יונתן פסוק זה אינו לא חובה ולא מצוה אלא ברכה ראה הקב"ה את יהושע שדברי תורה חביבים עליו ביותר שנאמר ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל אמר לו הקדוש ברוך הוא יהושע כל כך חביבין עליך דברי תורה לא ימוש ספר התורה הזה מפיך, תנא דבי ר' ישמעאל דברי תורה לא יהו עליך חובה ואי אתה רשאי לפטור עצמך מהן אמר חזקיה מאי דכתיב ואף הסיתך מפי צר רחב לא מוצק תחתיה בוא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם ז) אדם מסית את חבירו מדרכי חיים לדרכי מיתה והקדוש ברוך הוא מסית את האדם מדרכי מיתה לדרכי חיים שנאמר ואף הסיתך מפי צר מגיהנם שפיה צר ח) שעשנה צבור בתוכה

(מתני') המכניסין עומדין בצפון. דהכי שפיר יב) דאותן מסדרין שבעודה יהו בצפון דקדושה לפון חמירא : ופניהם לדרום. וסתמא כמאן דאמר שולחנות מזרח ומערב מונחין ורוחבן לפון ודרום : אלו מושכין. ועד שלא נשמטין מן השולחן אלו מניחין : אפילו אלו נוטלין. לעצמן : ואלו מניחין. אחר שסילקו אף זה היה 'תמיד' כדמפרש טעמא בגמ' דלאו תמיד אלא שלא ילין שולחן לילה אחד בלא לחם : חל יוה"כ להיות בשבת. ואין יכולין לאוכלו היום : החלות מתחלקות לערב. ולא למחר דנפסל בלינה לאחר זמן שנסתלק : השעיר. של מוסף שהוא חטאת והא שעיר הנעשה בחוץ ונאכל לכהנים נאכל לערב בלילי יג) שבתות) אע"פ שאין יכולין לבשלו בשבת : הבבליים. כהנים אוכלין אותו חי כשחל יום הכפורים בערב שבת : גמ' סילק. מערכת שעמדה שם בשבת א : ילין. בלילה : מדבריו של רבי יוסי. דאמר משום דעמד הישן שחרית מעט בשולחן והחדש ערבית מעט קרי ליה 'תמיד' שמע מינה אפי' לא שנה אדם אלא פרק אחד וכו' : אסור לאומרו. שלא יאמרו בקרית שמע סגי ולא ירגיל בניו לתלמוד תורה : מצוה לאומרו כו'. דסבר משום קרית שמע נוטל שכר גדול כזה כי אז תצליח את דרכיך, אם הוא שעסק כל היום כ"ש שכרו גדול ומרגיל את בניו לתלמוד תורה. לא סברי הנך רבנן דמלי פטרי נפשייהו בקרית שמע ויתבי כולי יומא וגרסי שמע מינה שכר גדול יש : לא ובדוק כו'. (ג) ודבר שלא יהא בעולם : ופליגא. הא דר' ישמעאל דאמר חובה ללמוד כל היום : כל כך חביבין כו' לא ימוש. הבטיחו שלא תשתכח תורתו ממנו : לא יהיו עליך חובה. כאדם שיש לו חוב ואומר מתי אפרעם ואיפטר כך לא יאמר אדם אשנה פרק אחד ואיפטר שאי אתה רשאי לפטור עצמך מהן : הסתה אדם אינה אלא לרעה כמו (דברים יג) כי יסיתך אחיך בן אמך וגו' : ואף הסיתך. הקב"ה ללמוד תורה כדי ליצלך מגיהנם : שפיה צר. ולמה פיה צר שיהא עשנה נעצר בתוכה ולא יצא חוץ כדי שידוט רשעים בלע ובטן : ספסיק. כדכתיב כיון שבא לעומק מיד מרחיב וגיהנם מתחתי דרישיה דקרא "כי ערוך מאתמול תפתה": נמלך

יכול אפילו מחמת אונסו. משנה היא במסכת אבות (פ"ג מ"ח): אחד של כסף. ברוב ספרים גרסינן של שיש וכן מוכח במסכת שקלים פרק ו' שופרות (דף טו:) דתנן י"ג שולחנות היו במקדש ח' של שיש בבית המטבחיים ושנים במערבו של כבש אחד של שיש ואחד של כסף ושנים באולם אחד של שיש ואחד של זהב ואמר בגמ' "תני של כסף [היו] ר' אחא ור' מיישא חד מתני בה משום רב שמואל בר רב יצחק לית כאן של כסף מפני שהוא מרתיח ולא "כדין תני זה אחד מן הנסים שהיו במקדש שכשם שהיו מניחין אותו חם כך מוליכין אותו חם שנאמר (שמואל א כא) לשום לחם חם ביום הלקחו ריב"ל אמר אין מזכירין מעשה נסים משמע דכולה סוגיא אשולחנות של אולם קיימא דמיוחדים ללחם "ולא אשולחנות דבית המטבחיים ובמערבו של כבש דמיוחדים לאברים ומיהו בכל הספרים כתוב שם במשנה ובמסכת תמיד מייתי לה בפרק לא היו סופתים (דף לא:) אחד של כסף ואחד של זהב בשולחנות של אולם ואין לדחות דהולה נומר דכי היכי דהוכא גם אלחם קיימא הא"ל אאברים דלא כן הוה ליה לאתויי מתני' דמסכת אבות (פ"ה מ"ה) לא הסריח בשר הקודש מעולם ובקונט' משמע כגירסא במתני' דהכא של שיש "ובגמ' בברייתא של כסף א) ופי' שם בקונטרס בגמרא דהאי דקרי לה בברייתא כסף היא ברייתא דשקלים ופלוגתא דתנאי היא והא דפריך במסכת תמיד (דף לא:) מכדי אין עניות במקום עשירות אמאי עבדי דשיש ליעבדו דכספא ודהבא ומשני ר' שמואל בר רב יצחק מפני שמרתיח אסולא פריך ור' שמואל בר רב יצחק לטעמיה דחייש להכי במסכת שקלים (דף יג:) : מהו ללמוד חכמת יונית. תימה וכי לא היה יודע דגזרו עליה ולעיל פירשתי בריש רבי ישמעאל (דף סד: ד"ה ארור) : לא יהו עליך חובה. כאדם שיש לו חוב ואומר מתי אפרענו ואפטר כך לא יאמר אשנה פרק אחד ואפטר שאי אתה רשאי לפטור את עצמך מהן כך פירש בקונטרס ועוד יש לפרש לא יהו עליך חובה שלא תפסוק אלא בכך ולאי אתה רשאי לפטור עצמך מהן שלא תפסוק בהן כלל אלא יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ הרבה נמי לא יהו עליך חוב ללמוד כל התורה כדתנן במסכת אבות (פ"ב מט"ז) לא עליך המלאכה לגמור ולא אתה בן חורין ליבטל :

א) צ"ע דגם פרש"י לפנינו [illegible]

א) מגילה כח. [תוספתא פי"א] ב) [מדרש ת.] ג) תוספתא דמס' ע"ז פ"א ע"ש

רבינו גרשום

ואית דאמר ואין מורידין דהוי קרא פתח בריקם ושיים בריקם : שביטולה של תורה זה הוא יסודה. קיומה כדאמר מבטלין ת"ת להוצאת המת ולהכנסת כלה : א"ל הקב"ה יישר כחך ששיברת. דדרש משה ק"ו כדמפרש ביבמות : וכשלת היום וכשל גם הנביא. היינו ת"ח : כסהו כלילה. שיהא כבודו חביב עליך כבבודך : יכול אפילו תקפה. לשון תקפה שקשה עליו הרבה משנתו שאינו יכול להבינה וסרה מלבו בעל כרחו שאינו מבינה : ת"ל רק מעוט זה : שלא ילין לילה אחד בלא לחם : דבר זה אסור לומר בפני עם הארץ. כדי שלא יפטור עצמו בכך וימנע מללמוד תורה : מצוה לאומרו. כדי שיחשוב בלבו מה ברבר זה קיים לא ימוש ויש לו קיבול שכר אילו לסר יותר [illegible] ואיכא דמפרשי מצוה לאומרו בפני עם הארץ כי היכי [illegible] רואה [illegible] נפשיהו [illegible] ערבית [illegible] יומא : [illegible] ימוש . [illegible] לא משום [illegible] משום [illegible] ברכה [illegible] הקב"ה ל[illegible] ימוש : [illegible] יהו בעיניך [illegible] תאמר [illegible] הרי עש[illegible] אני [illegible] שעה [illegible]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שבוע וכו' [illegible]

גליון הש"ס

[illegible]

שיטה מקובצת

[illegible]

נושא/מבנה
לימוד של מספר
בלשון יחיד אותה
השוכה תורה

מבנה
"יכול"
שאלות מבנון הטובה
תנחת - האם את'ד חיוב

נושא
סידור
לחם הפנים בקבלה -
איך עושים זה?

נושא
מהו הצבר
על השולחן
לחם הפנים
"לפני תמיד"
מה תנאים

נושא
חובת
תלמוד
תורה
כמה היא
וכל אחד
ומה
שיצא חובתו
בזמנו הגול

לימוד תורה
מצוה מקיימים
וגורם מדינה
שכר רב

*ע"ע ברכות ו: וזבחים
*עי' יומא א ב' בכניסתו

*ברכות ע
רק השמר לך ושמור
נפשך מאד פן תשכח
את הדברים אשר ראו
עיניך ופן יסורו מלבבך
כל ימי חייך

*סוגיית יומא דולך
[illegible]

*עי' ברכות לה:
דברי ר' ישמעאל
**עי' יומא 19
[illegible]

*[illegible]

*איוב לו:טז
ואף הסיתך מפי צר